

Czesław Jaworski

Sprawozdanie z konferencji naukowej zorganizowanej przez Sąd Najwyższy RP i Europejską Akademię w Tier (RFN)

Palestra 37/3-4(423-424), 79-89

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SYMPOZJA, KONFERENCJE

CZESŁAW JAWORSKI

■ **Sprawozdanie z konferencji naukowej zorganizowanej przez Sąd Najwyższy RP i Europejską Akademię w Tier (RFN)**

na temat: System prawa Wspólnot Europejskich i europejskie prawo bankowe, przeprowadzonej w dniach od 4 do 6 marca 1993 r. w Popowie koło Warszawy.

Dzięki uprzejmości Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego prof. Adama Strzembosza miałem okazję i zaszczyt wziąć udział w konferencji naukowej poświęconej przedstawieniu podstawowych zasad systemu prawa Wspólnot Europejskich i europejskiego prawa bankowego.

Uczestnikami konferencji byli sędziowie Sądu Najwyższego, prezesi (lub ich przedstawiciele) sądów apelacyjnych oraz zaproszeni goście z Naczelnego Sądu Administracyjnego, z Ministerstwa Przekształceń Własnościowych, Narodowego Banku Polskiego, Naczelnej Rady Adwokackiej.

Po otwarciu konferencji przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego okolicznościowe przemówienie wygłosił Minister Sprawiedliwości Nadrenii-Palatynatu Peter Caesar. Pan Minister bardzo zwięźle omówił historię i powody, które doprowadziły do powstania Wspólnoty Europejskiej, ogólne zasady na jakich działa oraz przedstawił wykładców konferencji, wybitnych profesorów Akademii Prawa w Tier oraz funkcjonariuszy Rady Europy i sędziów Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Europejska Akademia Prawa w Tier, popierana przez Radę Europy, może organizować konferencje, sympozja, kursy dla sędziów, adwokatów i innych zawodów prawniczych na tematy europejskiego prawa, obowiązującego we wszystkich państwach należących do Wspólnoty. W dniach od 20 – 29 października 1993 r. odbędzie się sympozjum poświęcone sprawom ekologii.

Części merytorycznej konferencji przewodniczył z dużym znawstwem i wielką kulturą Prezes Izby Cywilnej SN dr Stanisław Rudnicki. Po każdym referacie uczestnicy konferencji zadawali pytania, które pozwalały na pogłębianie poruszanych problemów.

Referaty wygłosili:

W czwartek, 4 marca 1993 r.

prof. dr Manfred Dausen nt. Struktura i organy Wspólnoty Europejskiej, w którym omówił: Parlament Europejski. Radę Europy. Trybunał Europejski i sąd I-instancji. Inne instytucje Wspólnoty tj. Komisję Gospodarczą i Społeczną (KES); Izbę obrachunkową; Europejski Bank Inwestycyjny (EBI); Komisję d/s Regionów.

dr Klaus – Dieter Borchardt nt. Źródła prawa i zasady ustrojowe ze szczególnym podkreśleniem następujących zagadnień: Prawo Wspólnoty Europejskiej i hierarchia norm; Cechy charakterystyczne prawa Wspólnoty; Bezpośrednie zastosowanie prawa Wspólnoty; Pierwszeństwo prawa Wspólnoty; Ochrona podstawowych praw człowieka.

prof. dr Manfred Dausen i dr Klaus – Dieter Borchardt nt. Podstawowe wolności Wspólnego Rynku (jako rynku wewnętrznego). W bardzo obszernym wystąpieniu referenci omówili: Wolny obrót towarowy; Zakaz stosowania opłat celnych i podobnych; Zakaz stosowania dyskryminujących lub protekcyjnych opłat krajowych; Zakaz stosowania ograniczeń ilościowych i zarządzeń o podobnym działaniu; Wolność przesiedlania się pracowników; Prawo osiedlania się i wolność w zakresie wykonywania usług; Wolny przepływ środków pieniężnych.

W piątek, 5 marca 1993 r.

dr Klaus – Dieter Borchardt i prof. dr Manfred Dausen nt. Prawo wolnej konkurencji, zakaz działań monopolowych. W referacie tym omówiono: Zakaz wykorzystywania pozycji monopolistycznych na rynku. Postępowanie administracyjne w sprawach antymonopolowych (kartelowych). Prawo stosowania subwencji. Nadzór nad łączeniem się przedsiębiorstw.

prof. dr Uwe H. Schneider nt. Pojęcie „banku” i dostosowanie prawa bankowego do globalnego i europejskiego prawa bankowego. Prof. Schneider szczegółowo rozwinął cztery łącznie się ze sobą tematy: Bank, prawo bankowe, koncepcja prawa do nadzoru oraz rozwój systemów bankowych. Wspólnota Europejska jako wspólnota równorzędnych podmiotów prawa prywatnego – właściwość, koncepcja i indywidualne działania. Przykładowe przedstawienie poszczególnych działań zmierzających do ujednoczenia umów bankowych. Europejskie prawo giełdowe.

Sobota, 6 marca 1993 r.

prof. dr Reinhard Welter nt. Międzynarodowe prawo bankowe i zabezpieczenie bankowych kredytów ze szczególnym

zwróceniem uwagi na: Prawo międzynarodowe prywatne w zakresie czynności bankowych na przykładzie kredytu udzielonego za granicą (kredyt zagraniczny). Zabezpieczenie kredytu bankowego.

Ten sam profesor wygłosił również referat nt. Czek i weksel z tym, że w referacie dominowały kwestie dotyczące weksla, które hasłowo możnaby przedstawić następująco: Weksle związane z zapłatą na podstawie przedstawionych dokumentów z akredytywami. Forfaiting (z ekonomicznego punktu widzenia, eksporterom, którzy zgodzili się na odroczenie płatności, forfaiting umożliwia odsprzedaż swoich należności z wyłączeniem ryzyka prawa do regresu). Weksel trasowany w finansowaniu transakcji. Weksel handlowy.

Każdy z wygłoszonych referatów zasługiwałby na obszernie, szczegółowe omówienie. Skoro jednak jest to niemożliwe z uwagi na brak miejsca i sygnalizacyjny charakter niniejszego sprawozdania, ograniczę się do ogólnej charakterystyki najważniejszych organów oraz źródeł prawnych prawa Wspólnoty Europejskiej.

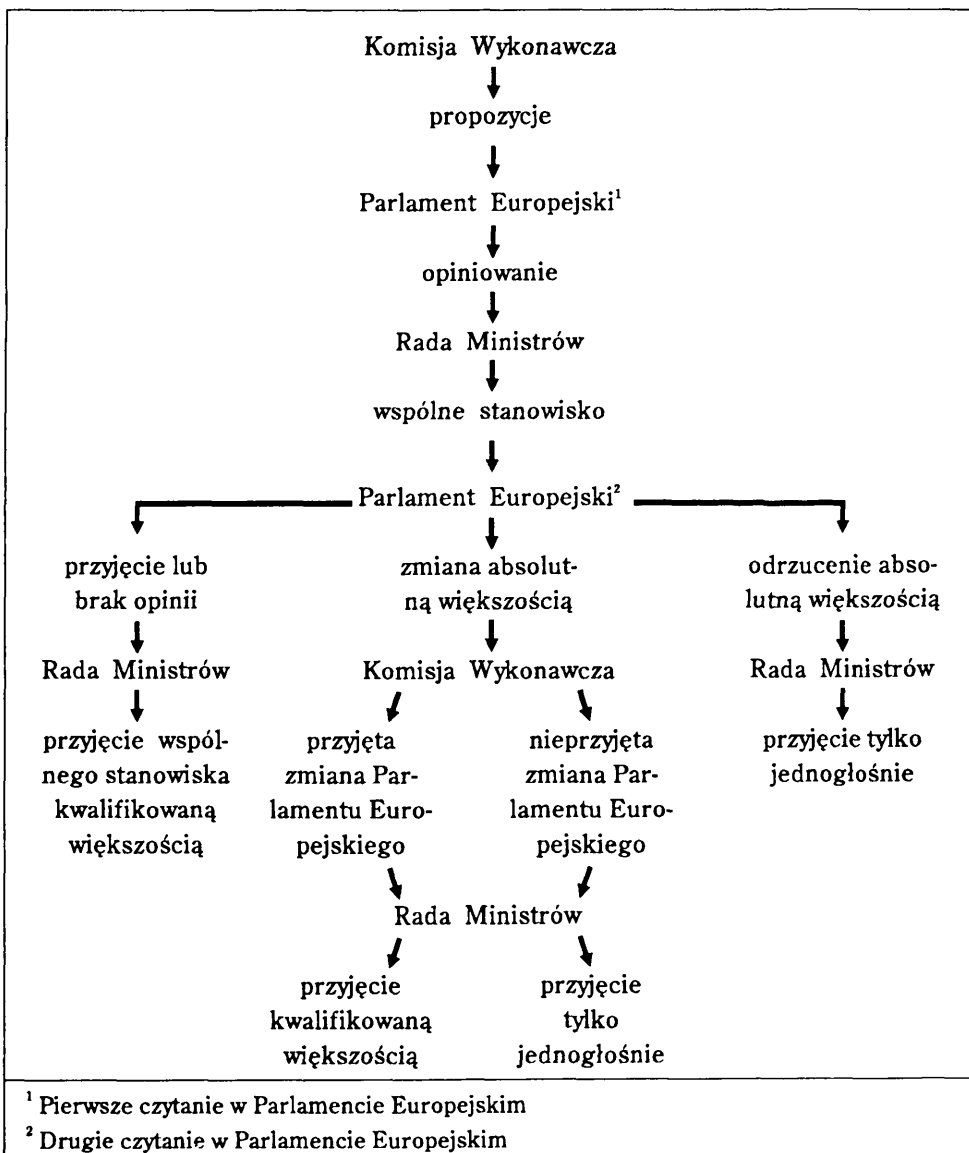
Parlament Europejski składa się z posłów (deputowanych) reprezentujących społeczeństwa państw zjednoczonych we Wspólnocie, wybieranych w powszechnych wyborach bezpośrednich na lat pięć. We wszystkich państwach członkowskich obowiązuje identyczna ordynacja wyborcza, która po uzyskaniu aprobaty Parlamentu na podstawie jednogłośnej decyzji Rady została włączona do przepisów konstytucyjnych każdego z państw. Liczbę posłów wybiera się w odpowiedniej proporcji do mieszkańców, na styczeń 1990 r. liczbę tę w poszczególnych państwach ustalono jak następuje: Belgia 24 posłów, Dania 16, Niemcy 81, Grecja 24, Hiszpania 60, Francja 81, Irlandia 15, Włochy 81, Luksemburg 6, Holandia 25, Portugalia 24, Zjednoczone Królestwo 81. Parlament Europejski odbywa jedną sesję rocznie. Zbiera się w drugi wtorek miesiąca marca bez zwoływania. Może także zbierać się na sesję nadzwyczajną na wniosek Rady lub Komisji. Przewodniczą Parlamentowi, Prezydent i dwunastu wiceprezydentów. Osiemnaście komisji przygotowuje obrady plenarne. Akty prawne uchwalane są po pierwszym i drugim czytaniu połączonym z dyskusją. Członkowie Parlamentu współpracują w ponadnarodowych frakcjach. Najliczniejszymi frakcjami są: frakcja socjalistyczna oraz frakcja europejskiej partii ludowej (frakcja chrześcijańsko-demokratyczna). Inne mniejsze frakcje to: frakcja zjednoczonej europejskiej lewicy, koalicja lewicy, frakcja liberalna i demokratyczna, frakcja „ruch europejskich demokratów”, frakcja tęczowa, frakcja „zieloni w Parlamencie Europejskim”, techniczna frakcja europejskiej prawicy, bezfrakcyjni.

We wspólnocie obowiązuje ściśle określona procedura decyzyjna. Przewidziana jest odpowiednia procedura przy zgłaszaniu propozy-

cji, procedura przy podejmowaniu decyzji oraz procedura dotycząca współpracy pomiędzy najważniejszymi organami Wspólnoty.

Każda decyzja poprzedzona jest przynajmniej dwiema fazami – fazą opiniowania i fazą konsultacji.

Procedurę dotyczącą współpracy między najważniejszymi organami Wspólnoty można przedstawić przy pomocy następującego wykresu:

¹ Pierwsze czytanie w Parlamencie Europejskim

² Drugie czytanie w Parlamencie Europejskim

Rada Ministrów składa się z przedstawicieli poszczególnych państw członkowskich na szczeblu ministerialnym, po jednym z każdego państwa, upoważnionych do wiążących działań w imieniu rządu państwa członkowskiego. Przewodnictwo w Radzie obejmują państwa członkowskie na okres sześciu miesięcy w ściśle określonej kolejności. Do podstawowych uprawnień Rady należy dbanie o koordynację polityki gospodarczej państw członkowskich i podejmowanie odpowiednich decyzji. Rada upoważnia Komisję Wykonawczą Wspólnot Europejskich do wykonywania podjętych przez Radę decyzji, ale w poszczególnych przypadkach może zastrzec sobie także kompetencje wykonawcze. Te tryby procedowania muszą odpowiadać zasadom i regułom ustalonym jednogłośnie przez Radę na wniosek Komisji Wykonawczej po zapoznaniu się ze stanowiskiem Parlamentu Europejskiego. Rada w zasadzie podejmuje uchwały większością głosów swoich członków. Jeżeli do podjęcia uchwały Rady wymagana jest kwalifikowana większość głosów, głosy członków liczy się następująco: Belgia 5, Dania 3, Niemcy 10, Grecja 5, Hiszpania 8, Francja 10, Irlandia 3, Włochy 10, Luksemburg 2, Holandia 5, Portugalia 5, Zjednoczone Królestwo 10. Uchwały przechodzą większością minimum pięćdziesięciu czterech głosów w przypadku decyzji podejmowanych na wniosek Komisji Wykonawczej, lub pięćdziesięciu czterech głosów, obejmujących co najmniej ośmiu członków, we wszystkich pozostałych przypadkach.

Komisja Stałych Przedstawicieli: sekretarz generalny. Komisja składa się z przedstawicieli państw członkowskich i do jej zadań należy przygotowanie prac Rady oraz wykonanie powierzonych jej poleceń Rady. Rada jest wspierana przez sekretariat generalny, podlegający sekretarzowi generalnemu, którego Rada mianuje w drodze jednogłośnie uchwały.

Komisja Wykonawcza Wspólnot Europejskich składa się z siedemnastu członków wybranych z racji ich ogólnych predyspozycji i dających absolutną gwarancję niezależnej postawy. Komisję powołuje się w sposób następujący: rządy państw członkowskich po wysłuchaniu opinii Parlamentu Europejskiego za ich wspólną zgodą ustalają, którą osobistość powołują na przewodniczącego Komisji. Następnie rządy państw członkowskich w konsultacji z przewodniczącym na przewodniczącego ustalają, które osobistości zamierzają powołać na członków Komisji. Wyznaczeni w taki sposób przewodniczący i członkowie Komisji muszą uzyskać aprobatę Parlamentu Europejskiego. Po uzyskaniu takiej aprobaty przewodniczący i pozostali członkowie Komisji zostają mianowani przez rządy państw członkowskich za ich wspólną zgodą. Taka procedura przewidziana jest do wyboru przewodniczącego i członków Komisji, których kadencja zaczyna się od dnia 7 stycznia 1995 r. Przewodniczący i członkowie Komisji, której kadencja zaczęła się 7 stycznia

1993 r. a kończy się 6 stycznia 1995 r. zostali mianowani przez rządy państw członkowskich za ich wspólną zgodą.

Członkami Komisji mogą być wyłącznie obywatele państw członkowskich, a w składzie Komisji musi być co najmniej jeden obywatel, a nie więcej niż dwóch z takim samym obywatelstwem.

Członkowie Komisji kierują się tylko i wyłącznie dobrem Wspólnoty. Nie mogą zwracać się po wskazówki do swoich rządów ani ich otrzymywać. Muszą zaniechać wszelkich działań nie dających się pogodzić z pełnioną przez nich funkcją, nie mogą wykonywać żadnej innej odpłatnej lub nieodpłatnej działalności zawodowej. Państwa członkowskie zobowiązują się do przestrzegania tych zasad, a przede wszystkim nie podejmowania prób wywierania wpływu na członków Komisji podczas pełnienia przez nich funkcji. Każdy członek Komisji, z chwilą gdy przestaje spełniać wymogi niezbędne do pełnienia funkcji lub dopuści się ciężkiego naruszenia obowiązków, może zostać odwołany przez Trybunał na wniosek Rady lub Komisji.

Rada i Komisja Wykonawcza konsultują się wzajemnie i wspólnie określają tryb wzajemnej współpracy.

Rada i Komisja ustalają własne regulaminy działania.

Europejski Trybunał Sprawiedliwości składa się z trzynastu sędziów oraz sześciu rzeczników (prokuratorów) generalnych mianowanych przez rządy państw członkowskich, we wzajemnym porozumieniu, na lat sześć spośród osobistości dających gwarancję niezależnej postawy oraz spełniających niezbędne warunki do zajmowania najwyższych stanowisk sędziowskich w swoim kraju, lub uznanych prawników o wybitnych kwalifikacjach. Co trzy lata następuje częściowa wymiana obsady sędziowskiej. Obejmuje ona na zmianę siedmiu i sześciu sędziów.

Podobna wymiana następuje na stanowiskach rzeczników (prokuratorów) generalnych i każdorazowo obejmuje trzech rzeczników. Dopuszcza się ponowny wybór sędziów i rzeczników. Sędziowie wyłaniają ze swego grona prezesa Trybunału na okres 3 lat.

Trybunał odbywa posiedzenia w pełnym składzie lub w składzie izby w składzie z pięcioma lub trzema sędziami. Aktualnie działają dwie izby z pięcioma sędziami i cztery izby z trzema sędziami. Trybunał odbywa posiedzenia w pełnym składzie na żądanie państwa członkowskiego lub organu Wspólnoty będącego stroną postępowania.

Zadaniem rzeczników (prokuratorów) generalnych jest publiczne stawianie uzasadnionych wniosków w sprawach wnoszonych do Trybunału. Przed Trybunałem przewidzianych jest kilka rodzajów postępowań. Znane są postępowania dotyczące naruszania umów (Komisja Wykonawcza przeciwko państwu członkowskiemu), dotyczące skarg jednego państwa członkowskiego przeciwko drugiemu, z powodu nie załatwienia sprawy (przeciwko Radzie lub Komisji

Wykonawczej), w sprawie odszkodowań oraz pytań prawnych przedstawionych przez sądy państw członkowskich celem przeprowadzenia właściwej interpretacji i obowiązywania prawa Wspólnoty. Wielce istotną rolę odgrywają pytania prawne i udzielane na nie odpowiedzi. W każdej precedensowej sprawie sąd najwyższy państwa członkowskiego, przed wydaniem ostatecznego orzeczenia, ma obowiązek zwrócenia się do Trybunału z pytaniem prawnym.

Celem takiego postępowania jest jednolita wykładnia prawa we wszystkich państwach Wspólnoty. Do Trybunału wpłynęło ok. 450 spraw, w których zachodzi konieczność udzielenia odpowiedzi na pytanie prawne. Dotychczas udzielono odpowiedzi w ok. 250 sprawach.

Po wniesieniu sprawy do Trybunału jest ona tłumaczona na 10 języków. Strona przeciwna powinna udzielić odpowiedzi w terminie dwóch miesięcy. Przed wyznaczeniem terminu merytorycznego praktykowane jest tzw. sprawozdanie wewnętrzne, podczas którego formułuje się wstępne pytania, rozstrzyga się w jakim składzie będzie rozpoznawana sprawa, jakie dowody winny być przeprowadzone. Rozprawy merytoryczne trwają od jednej godziny do dwóch dni, w zależności od złożoności rozpoznawanej sprawy. Rozpoznanie sprawy od jej wpłynięcia do wydania orzeczenia końcowego trwa w sprawach, których przedmiotem jest pytanie prawne – osiemnaście miesięcy, w innych – dwa lata.

Sąd pierwszej instancji. Przepisy traktatu o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej określają, że Trybunałowi przydzielony jest sąd właściwy do rozstrzygnięcia w pierwszej instancji poszczególnych kategorii pozwów i że środek prawny od decyzji tego sądu ogranicza się do zapytań prawnych kierowanych do Trybunału.

Na wniosek Trybunału i po wysłuchaniu opinii Parlamentu Europejskiego oraz Komisji Wykonawczej Rada Ministrów w drodze jednogłośnej decyzji ustala kategorie pozwów, skład sądu pierwszej instancji oraz wszelkie przepisy dostosowawcze i uzupełniające. Do sądu pierwszej instancji mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące Trybunału. Sąd pierwszej instancji rozpoznaje przede wszystkim skargi urzędników mianowanych, skargi z zakresu prawa o konkurencji, skargi z zakresu prawa antydumpingowego, skargi dotyczącej Wspólnoty Węgla i Stali.

Sąd pierwszej instancji składa się z dwunastu sędziów mianowanych przez rządy państw członkowskich, na sześć lat, spośród osób dających wszelkie gwarancje niezależnej postawy i posiadających predyspozycje do wykonywania funkcji sędziego. Co trzy lata następuje częściowa zmiana składu sądu. Dopuszcza się ponowne powoływanie ustępujących członków. Zarówno przed Trybunałem jak i przed sądem pierwszej instancji nie istnieje przymus adwokacki.

Pełnomocnikiem może być każda osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje.

Źródła prawne prawa Wspólnoty. Do najważniejszych źródeł praw zalicza się: 1) pierwotne prawo Wspólnoty (prawo traktatowe), 2) wtórne prawo Wspólnoty, 3) umowy międzynarodowe Wspólnot Europejskich, 4) porozumienia między państwami członkowskimi Wspólnoty.

Pierwotne prawo Wspólnoty Europejskiej. Trzy traktaty podpisane przez Francję, RFN, Włochy, Belgię, Holandię i Luksemburg – a) traktat o Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali tzw. „Traktat Paryski” (z mocą obowiązującą od 25 lipca 1952 r.), b) traktat o Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej (EWG), c) traktat o Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej (Euratom), tzw. „Traktaty Rzymskie” (obowiązujące od 1 stycznia 1958 r.) stworzyły podwaliny prawne oraz doprowadziły do powstania Wspólnoty Europejskiej. Te traktaty założycielskie zawierają podstawowe normy prawne określające cele, zasady organizacji i funkcjonowania Wspólnot Europejskich; zawierają również fragmenty prawa gospodarczego. Ustanawiają ramy konstytucyjnoprawne Wspólnot Europejskich. W aktualnych wersjach wynikających z umów o zmianach i przystąpieniu innych państw tworzą trzon ładu prawnego Wspólnoty.

Te normy, które są prawem utworzonym bezpośrednio przez państwa członkowskie powszechnie określane są jako **prawo pierwotne** Wspólnoty.

Wtórne prawo Wspólnoty Europejskiej. Jest to prawo tworzone na podstawie traktatów założycielskich przez organy Wspólnoty. Poszczególne Wspólnoty dysponują określonym przez traktaty systemem aktów prawnych.

I tak traktat o Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali przewiduje decyzje ogólne, zalecenia, decyzje indywidualne, opinie, traktat o Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej – rozporządzenia, dyrektywy, decyzje, zalecenia, opinie. Podobny system aktów prawnych zawiera traktat o Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej.

Niesłychanie ważną rolę, w zakresie uzupełnienia prawa pisane go, odgrywa Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Biorąc pod uwagę narodowy porządek prawny poszczególnych państw członkowskich lub porozumienia międzynarodowe, w których uczestniczą państwa członkowskie, w drodze rozstrzygnięcia casusu prawnego nadaje im treść charakterystyczną dla prawa Wspólnoty.

Jakim zasadom podporządkowany jest system aktów prawnych? Obowiązuje przede wszystkim zasada, że wszędzie tam, gdzie jednorodna regulacja (nawet w szczegółach) jest konieczna, przepisy prawne Wspólnoty muszą zastąpić przepisy obowiązujące w państwie członkowskim. Odwrotnością tej zasady będzie zasada, że jeżeli nie zachodzi taka konieczność, istniejący porządek prawny

państw członkowskich winien być brany pod uwagę. Zgodnie z tymi założeniami rozwinięto odpowiednie instrumentarium działania, które pozwala organom Wspólnoty w zróżnicowany sposób i w zróżnicowanym zakresie oddziaływać na dany porządek prawny państw członkowskich. Stąd w zależności od materii rozstrzyganej sprawy wola organu Wspólnoty zostanie przedstawiona w formie decyzji ogólnej, bądź rozporządzenia, dyrektywy, decyzji, zalecenia, opinii.

Umowy międzynarodowe Wspólnoty Europejskiej. Przewidzianych jest kilka kategorii takich umów. Można je uszeregować w sposób następujący: a) umowy handlowe zakładające współpracę w zakresie polityki handlowej, b) umowy o kooperacji nastawione także na taką współpracę, c) umowy o stowarzyszeniu przewidujące współpracę gospodarczą z daleko idącym poparciem finansowym, którego celem jest przygotowanie do późniejszego przystąpienia ubiegającego się państwa.

Porozumienia między państwami członkami Wspólnoty Europejskiej. Państwa członkowskie zawarły kilka takich porozumień. Na uwagę zasługuje fakt, że okres pomiędzy zawarciem porozumienia a wejściem takiego porozumienia w życie jest bardzo wydłużony. Niektóre z tych porozumień jeszcze nie uzyskały mocy obowiązującej w całej Wspólnocie.

Z ważniejszych porozumień należy wymienić: a) porozumienia o właściwości sądowej i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych z 27 września 1968 r. (weszło w życie 1 lutego 1973 r.); b) porozumienia o wzajemnym uznawaniu spółek i osób prawnych z 29 lutego 1968 r.; c) porozumienie o prawie mającym znajdować zastosowanie w przypadku kontraktowych stosunków zobowiązaniowych z 19 czerwca 1980 r.; d) porozumienie o europejskim patencie dla Wspólnego Rynku z 15 grudnia 1975 r. Porozumienia te dotychczas nie weszły w życie.

I jeszcze kilka uwag na temat zasad, które stały się jakby zasadami konstytucyjnymi dla wszystkich państw członkowskich.

Zasada samoistności porządku prawnego. W kilku orzeczeniach, poczynsz od roku 1963 (sprawa „van Gend end Laoos”, sprawa „Costa-ENEL”) Europejski Trybunał Sprawiedliwości wskazywał na różne elementy, które pozwalają na sformułowanie tezy, że „Wspólnota stanowi nowy porządek prawa międzynarodowego, na rzecz którego poszczególne państwa, w ograniczonym chociażby zakresie, dokonały ograniczenia swoich suwerennych praw...” oraz że „traktat o Europejskiej Wspólnocie Gospodarczej stworzył osobny porządek prawny, który «... został włączony do porządku prawnego państw członkowskich i musi być stosowany przez ich sądy»...”

Samoistność porządku prawnego zapobiega osłabianiu prawa oraz daje gwarancję jednolitego jego obowiązywania we wszystkich państwach członkowskich Wspólnoty.

Zasada bezpośredniego obowiązywania i stosowalności praw Wspólnoty. Zasada bezpośredniego obowiązywania wynika już z zasady samoistności porządku prawnego Wspólnoty. Oznacza, że prawo Wspólnoty pozostaje niezależne, istnieje obok porządku prawnego danego państwa, nie wymaga żadnego państwowego aktu przeniesienia, które nadawałoby mu moc obowiązującą. Prawo to obowiązuje nie jako prawo narodowe, lecz bezpośrednio jako prawo Wspólnoty.

Bezpośrednia stosowalność prawa Wspólnoty oznacza, że obowiązuje ono organy Wspólnoty, państwa członkowskie i wszystkich obywateli Wspólnoty. Dla przyjęcia zasady stosowalności niezbędne jest wg Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, aby norma prawna Wspólnoty (1) sformułowana była w sposób bezwarunkowy, (2) sama w sobie była kompletna i doskonała, (3) nie wymagała dla wykonania lub skuteczności żadnego dalszego działania ze strony państw członkowskich lub organów Wspólnoty.

Zasada pierwszeństwa prawa Wspólnoty. Oznacza, że prawo Wspólnoty ustanowione na podstawie delegacji zawartych Traktatów, ma pierwszeństwo przed wszelkim przeciwstawnym mu prawem państw członkowskich. W przypadku kolizji norm prawa Wspólnoty i państwa członka Wspólnoty stosuje się prawo Wspólnoty.

Zasada ochrony podstawowych praw. Wynika ona przede wszystkim z jurysdykcji Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Od roku 1969 (sprawa „Stauder”) Europejski Trybunał Sprawiedliwości broni podstawowych praw jednostki jako będących integralną częścią ogólnych praw Wspólnoty. Prawa podstawowe chronią nie tylko obywateli Wspólnoty tj. mających obywatelstwo państw członkowskich, ale także wszystkie osoby fizyczne i prawne bez względu na ich miejsce zamieszkania lub siedzibę firmy. Ochronę praw podstawowych należy pogodzić z interesem ogółu oraz z prawami i swobodami innych podmiotów prawnych.

Poszerzanie celów Wspólnoty wpływa na powiększenie katalogu praw podstawowych. Pierwotnie chronione były przede wszystkim prawa o charakterze ekonomicznym i społecznym. Już w latach siedemdziesiątych za podstawowe prawa Wspólnoty zostały uznane prawo własności i wolne wykonywanie zawodu, a także związana z nim wolność handlu lub prawo do prowadzenia działalności gospodarczej. Później doszły: prawo zrzeszania się oraz wolności wyznania i poglądów, poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, poufność korespondencji z adwokatem, nienaruszalność mieszkania prywatnego. W jednym z ostatnich orzeczeń zostały podkreślone elementy wskazujące na możliwość sformułowania prawa swobody działania. Podstawowe akty normatywne Wspólnoty ogłaszane są w dzienniku urzędowym Wspólnoty we wszystkich dziesięciu języ-

kach. Co roku ukazują się publikacje z aktualnym stanem prawnym. W Luksemburgu funkcjonuje bank informacji obejmujący wszystkie najważniejsze akty normatywne oraz orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Po przyjęciu Polski do Europejskiej Wspólnoty wszystkie te normy prawne będą nas obowiązywać. Im szybciej się z nimi zapoznamy, tym lepiej będziemy je mogli w przyszłości stosować. Istotny krok w tym kierunku uczynił Sąd Najwyższy organizując w sposób wzorcowy konferencję naukową. Dziękując Sądowi Najwyższemu za to co uczynił, oczekiwać należy dalszych podobnych działań ze strony świata prawniczego w Polsce.

■ Sprawozdanie z konferencji alkoholologów i prawników

Instytut Ekspertyz Sądowych im. prof. dra J. Sehna w Krakowie zorganizował 30 marca 1993 r. w sali konferencyjnej Prokuratury Wojewódzkiej w Warszawie konferencję „Ocena stanu trzeźwości” poświęconą zagadnieniom orzecznictwa alkoholowego w kontekście proponowanych zmian w projektach kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń.

Konferencja pomyślana została jako kontynuacja Krajowej Konferencji Alkoholologów, która odbyła się w Krakowie w grudniu 1992 r. Konferencję otworzył dyrektor Instytutu Ekspertyz Sądowych dr Aleksander Głazek, który podkreślił, że wiodącymi tematami winny być – progi nietrzeźwości w przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, ucieczka z miejsca wypadku, rachunek retrospektywny i prospektywny.

Referaty wygłosili:

prof. dr hab. Kazimierz Buchała – kierownik Katedry Prawa Karnego UJ, przewodniczący Komisji Kodyfikacyjnej (pod nieobecność profesora referat odczytał prof. Wójcikiewicz)

prof. dr hab. Andrzej Gaberle – kierownik Katedry Kryminologii UJ,

prof. dr Jan Markiewicz – z Instytutu Ekspertyz Sądowych,

prof. dr hab. Władysław Nasiłowski – Krajowy Specjalista d/s Medycyny Sądowej, kierownik Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej AM w Katowicach.

Prof. Kazimierz Buchała w referacie – Problemy kryminalizacji stanu nietrzeźwości – przedstawił założenia projektu kodeksu karnego oraz argumenty przemawiające za przyjęciem tych rozwiązań. Projekty kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń przewidują utrzy-